

Twenterand dictee, Vriezenveen

auteur: Gerrit Lemans

Wicher Jansen, firmant van Jansen Joost & Co te St. Petersburg, was medeoprichter van de calicotweverij aan het Oosteinde te Vriezenveen, later verhuisd naar het kanaal De Haandrik. Rond achttienhonderdzeventig kreeg het bedrijf een financiële injectie van J. Tilanus, zoon van een chirurg uit Amsterdam.

Vanuit St. Petersburg reisden Rusluie en West-Vlaamse entrepreneurs oorspronkelijk per gesoigneerde huifkar, calèche of landauer terug naar huis, soms met przewalskipaarden of haflo-arabieren ervoor, en pas veel later per dieselelektrische trein.

Jansen & Tilanus was bekend om zijn brei- en tricotagetechneken, om zijn jaegerondergoed, elastisch genaaid met de negendraads flatlockmachine, en om de naar Nederlands-Indië geëxporteerde doeken, die daar gebruikt werden voor het batikken.

De eerstesteenlegging van de zijdeweverij rond negentienhonderdvierenvijftig was met grote accuratesse georganiseerd waardoor de receptie, ondanks de en masse toegestroomde employés, rustig verliep en marechaussee-toezicht overbodig was.

De gedachtegang van de raad van commissarissen was een fysiek robuuste stoommachine met V-snaren te leasen en een druk van zes atmosfeer, maar men weifelde nog of het vermogen in paardenkrachten, in newton, in joule, in kilowattuur, of in elektronvolt moest worden geoffreerd.

Jansen & Tilanus en hun commanditaire vennoten hoorden, ook door het enthousiaste management en de gevulde orderportefeuille, tot de top 100-bedrijven in jacquardweefsels en het verwerken van rayon-, cilinder-, en schlauchcopsgarens, waar oud-collegae altijd welkom waren op wolkeloze bedrijfsuitjes.

De sheddakconstructie van de weverij is heden ten dage gecamoufleerd als meubelboulevard en de fabrieksschoorsteen met zijn decoratie van radiaalsteen is genoemd om zijn cultuur- en architectuurhistorisch belang en als oriëntatiepunt voor de omgeving.

Uit vroegere correspondentie uit de achttiende eeuw blijkt dat de hygiënische toestanden bij de werknemers thuis rond hun septicput soms allerbelabberdst waren, vergeleken met de huidige trukendoos aan maatregelen rond infectiepreventie en microbiële vervuiling, waarbij veelal iedereen dagelijks doucht.

Het was de tijd dat de familie Peddemors uit de dorpsstraat pannenkoek en stampot at, want broccoli, teriyaki, balut, gourmetten of fonduen, au bain-marie gekookte asperges, gepocheerde eieren met persilladeschuim en saffraanpoeder waren aan hen niet besteed. De meid mijdt de hooimijt zei Peddemors altijd. Dus speelden de paardenmeisjes stoepkrijten en raceten de jongens over de kasseien op het speelterrein bij de eikenlaan tot ze terugdeinsden voor de zeis van de nijldige boerderijeigenaar.